

MIROSLAV SANIGA

Křížom-krážom Prírodou

Krížom-krážom prírodou

Miroslav SANIGA

Krížom-krážom
Prírodou

Text & photographs © Miroslav Saniga
Illustrations © Miroslav Saniga, Božena Plocháčňová
Design © Juraj Zvalo
Slovak edition © Perfekt 2019

Križom-krážom prírodou

Text a fotografie: Miroslav Saniga
Ilustrácie: Miroslav Saniga, Božena Plocháčňová
Editor: Ján Čomaj
Jazyková redaktorka: Marta Činovská
Grafická úprava a zalomenie: Juraj Zvalo

Vydal Perfekt, a. s., Cukrová 14, 811 08 Bratislava, ako svoju 831. publikáciu.
Rok vydania: 2019
Prvé vydanie

Tlač: KASICO, a. s., www.kasico.sk

Knihu si môžete objednať vo vydavateľstve PERFEKT, Cukrová 14, 811 08 Bratislava,
e-mail: odbyt@perfekt.sk alebo kúpiť v Kníhkupectve Vojtecha Zamarovského,
Karpatská 7, 811 05 Bratislava 1, alebo na www.perfekt.sk s 30% zľavou.

Elektronickú verziu tejto knihy si môžete kúpiť na www.martinus.sk a www.dibuk.sk.

ISBN 978-80-8046-918-4
www.perfekt.sk

Červienka obyčajná

V prírode sa v každom okamihu dejú tisíce príbehov. Človek má však možnosť postrehnúť len ich nepatrnú časť.

Od mala som sa rád túlaval chodníkmi lesov a lúk. Všímal som si život v prírode a bol som nadchnutý jej dokonalosťou. Pamätám sa, aký som bol vždy šťastný, keď som uvidel v lese dovtedy pre mňa neznámeho vtáčika. S príslovečnou detskou radosťou som prežíval osudy vtácat, ktorých hniezda som tu ponachodil. Priznávam sa však, milí mladí priatelia, že tomu nie je inak ani teraz. Aj dnes som rovnako šťastný, keď nájdem pod trsom previsnutej trávy či v hustej čečine vtáčiu kolísku. Chýbala mi však knižka, čo by ma bola zasväti-

la do tajov a krás prírody, povodila najtajnejšími zákutiami lesov a lúk detskej duši prístupnou formou.

V prírode som zažil veľa krásnych chvíľ. Mnohé z nich mi utkveli v pamäti ešte z tamtých detských čias. Cítim, že by bolo sebecké nechať si ich len pre seba a nepodeliť sa s vami. Tak som sa jedného dňa rozhodol, že aspoň zopár z nich dám na papier. Stalo sa. A vám sa dostáva do rúk útla knižka s príbehmi, ktoré zažili dvaja nerozluční kamaráti, ujo Paľo a malý Janko, na potulkách horami, lesmi a lúčiami. Rozprávačom je prastará jedľa, v ktorej letokruhoch sú popísané príbehy ratolestí dobrotivej matky prírody ešte z minulého storočia... Skutočne žije – v doline Teplô vo Veľkej Fatre. Tu sa odohráva aj väčšina príbehov tejto knižky. Príroda sama mi pomohla tieto poviedky vyrozprávať práve cez – tetušku Jedličku...

Milí mladí čitatelia, veľmi by som si želal, aby každý jeden z vás, a nielen z vás – terajších, ale aj z budúcich, zažil aspoň túto kvapôčku z nekonečného mora príbehov, ktoré sa odohrávajú deň čo deň na scéne našej prírody.

Niet slov, ktorými by som vedel vyjadriť vďaka prírode za to, že stvorila na Zemi zázračný život, že skrz mojich rodičov požehnala život i mne a naučila ma milovať, velebiť a chrániť tento zázrak zázrakov nedozerneho vesmírneho sveta.

Zo srdca, čo patrí prírode, venujem túto knižku len jej. A vám.

Autor

Zmiešaný les

Les - zázrak prírody

Kráčam hlbokým sypkým snehom, nohy sa mi noria do bielej periny a za mnou zostáva len nejasná stopa v starom bukovom poraste. Jeho statní junáci držia v náručiach ranný poprašok a pomedzi ich konáre sa naháňa vietor, rozfukujúc chumáče po celom okolí. Zastavujem sa pri najmohutnejšom buku. Skláňa starú hlávku k zemi, akoby už nemal vlády vystrieť sa tak, ako o desiatky rokov mladší ju-

náci. Dívam sa do jeho rozložitej koruny ozdobenej čerstvým sniežikom – odrážajú sa na ňom prvé slnečné lúče dňa.

„Koľko životov daroval tento starý pán lesa za svojho života? Koľkí zo susedov sú jeho potomkovia? Koľko kyslíka vytvoril? Koľko vody zadržal v čase dažďov a vypustil v čase sucha? Koľkým obyvateľom lesa poskytol úkryt v nebezpečenstve? Koľkým poskytol príbytok? Koľko snehu držal takto ako dnes vo svojom náručí?“ uvažujem v duchu.

Listnatý les

Mráz ma preberá zo zamyslenia. Dotýkam sa rukami tohto zázraku prírody, kráľa lesa, sklápam pred ním oči a vzdávam poklonu. Ja – človek, taký malý oproti lesnému majestátu.

Vychádzam na polianku a vidím, že som všade vôkol obklopený zeleným morom miliónoch stromov. Zalieva ma pocit nesmierneho šťastia...

Pomaly sa uberám ďalej, nižšie a nižšie, a do nosa sa mi tlačí prenikavá vôňa jari. Áno, to pán les si vyzlieka biely zimný kožuch. Vy-

tiahol jarný frak, navoňaný nespočetným množstvom všakovakých aróm lesných rastlín. Tuto sa pyšne vypínajú biele snežienky. Ako by sa aj nepýšili, keď už prerazili bielu perinku snehu, pod ktorou sa im tak sladko spalo. Ešte sa trasú od chladu, chúdenca, no čochvíľa ich zohreje slnko. A tu sú zasa žltučké prvosienky, ľudovo zvané Petrove kľúče, čo odomykajú bránu do jari.

O pár dní je pán les je už takmer celý v jarnom odev. Už mu chýba zapnúť len pár gombíkov, aby sa ukázal v zelenej kráse všetkým, ktorí ho obdivujú.

Kráčam čistým chodníkom a zastavujem sa pri driečnom mládencovi. Máva mi tisíckami sviežich listov. V blahodarne pôsobiacej atmosfére sa skláňam k malému semienku na zemi. Beriem ho do

Buk lesný

ruky o obdivujem tento maličký zázrak – držím v ruke budúceho veľikána hôr. Je to skutočne jeden z najväčších zázrakov na svete – z tohto maličkého semienka vyrastie raz obor. Kolkí si uvedomujú tento fakt? Väčšina to berie ako samozrejmosť. Zvieram dľaň a zohrievam

budúceho zeleného junáka. Cítim tlkot jeho malého srdiečka. Ticho ho vraciam do zeleného machu.

Očami vnímam vyše sto rokov trvajúci vývoj od malilinkého semienka cez krehé tielko semenáčika, ktorý ešte len prvý rok skúša sladkosť i trpkosť života v tomto prostredí, cez driečnych stromových mládenčov pýšiacich sa svojím vzhľadom, až po veľikánov týčiacich sa do modrej oblohy. Tamto je štíhly smrek rastúci na stráni, tu zasa kosodrevina lemujúca ako koberec temená skál, tuto jedlička vypínajúca sa nad okolitým porastom a žiariaca do diaľky striebřistými ihličkami, akoby

Javor horský

držala stráž nad pokojom lesa. Tu vedľa jarčeka zapustil korene života buk, tamto zas verní bratia – javor a jaseň – sa držia za ruky prepleťajúc svoje vetvy jeden do druhého.

Približujem sa k húštine mladých stromčekov. Vyplašený drozd vyletuje a sadá si na vrcholec jedného z nich. Po chvíľke už nôti svoju ľúbostnú melódiu. Spríjemňuje tak dlhý čas sedenia na vajíčkach jeho najmilšej. Vysoko v korune javora sa ozýva hlasné bubnovanie ňatľa.

Celý les sa ozýva neutíchajúcim vtáčim džavotom. Je vyjadrením radosti zo života a z príchodu najkrajšieho obdobia – času lásky. Všetky zákutia lesa sú presiaknuté najkrehkejším citom a nič iné tu nemá miesto.

Ďakujem lesu za to, že je taký štedrý ku každému, kto v ňom žije, aj ku každému, kto sem vkročí. Ďakujem mu za to, že vo svojom náručí ukryje rovnako rysa, medveďa, hlucháňa, ako aj človeka. Ďakujem mu za to nielen ja – človek, ale i všetci jeho prirodzení obyvatelia. Tí síce hovoriť nevedia, no za nich hovorí ich účinkovanie v ňom, bez ktorého by on nemohol žiť.

Stúpam ďalej. Horúce slnko rozpálilo koruny stromov. Tu je však príjemný vlhký vzduch. Jarčeky potu mi stekajú po lícach a vysmädnutý si sadám na mokrý koberec machu. Zneďaleka dolieha zurčanie jarčeka. V tomto cítim, že sa nachádzam ďaleko od ľudského zhonu, hluku a napätia. Dvíham sa a idem sa pozrieť na to čaro, ktoré vo mne vyvoláva túto neobyčajnú náladu. Dívam sa na zelenkastomodrý potôčik blúdiaci pomedzi sivohnedé balvany. Načieram dlaňou do chladného potoka a pijem ten najdrahší nápoj – a pri tom ničím a nikomu sa tu neplatí.

V atmosfére neskutočnej pohody sa mi zastavuje zrak na vyhasnutom živote vyvráteného stromu. Na sebe má veniec mladých stromčekov. Smrť jedného znamená život druhého, aby les žil večne..

A príde jeseň. Kroky ma vedú do temného lesa. Tmavozelený letný odev si už prezlieka za najpestrejší frak. Má žltú, tu zasa oranžovú, hrdzavú, hnedú i červenú farbu. Karmínové plody jarabiny či kaliny v pozadí žltkasto-oranžových listov žiaria ako drahokamy rubínov posadené v zlate. Vnímam tú krásu so zatajeným dychom.

Onedlho mi máva listami, akoby sa chcel ešte naposledy rozlúčiť. Chytám ich do dlaní, aby mi ani jeden z nich neunikol. Už ich mám

Jaseň štíhly

Rys ostrovid

plnú náruč. Pomaly, po jednom ich čítam. Na každom je však rovnaký text: „Posledný pozdrav“. Hádám len nie posledný pozdrav v ich živote?... Nie, to nesmie byť pravda, tento zázrak musí žiť o rok, dva, ten musí žiť naveky! Áno – je to len posledný pozdrav v tomto roku. Padá mi kameň zo srdca. O rok tu budem opäť dostávať milióny listov od týchto junákov.

Na okraj lesa na mňa vykúkajú červené hlavičky sladučkých malín. Pod nimi v tráve si čupia fialové guľôčky čučoriedok, ktoré akoby sa hanbili vystrčiť svoje hlávky vyššie nad steblá tráv. Niekoľko metrov odo mňa počuť akýsi šuchot. To milovník ticha a lesného pokoja – hlucháň hôrny si pochutnáva na daroch lesa. Veľkooká červienka si zasa maškrtí na čučoriedí. Medveď, rys, hlucháň či srnka si tento fungujúci zázrak prírody nezničia. No najmocnejší vládca planéty má dosť sily a prostriedkov na to, aby ho zničil.

Prešlo mnoho zím, jarí, liet a jesení. Veľa vody pretieklo lesnými dolinami. Stúpam s malým Jankom jarným lesom rovnakým chod-

níkom ako v minulosti. Malé chlapča si veselo poskakuje. Pri pohľade na neho sa v duchu vraciam do mojich detských liet. Uvedomujem si, že som nebol vôbec inakší. Kráčame pomaly ďalej a mňa sa zmocňuje stále väčší a väčší strach. Strach z jeho zvedavých otázok, na ktoré sú len veľmi smutné a boľavé odpovede.

Vykračujeme si pustou krajinou, kde nás obklopujú stovky mŕtvych stromčekov. Vôňa jarného lesa, akú som poznal z detských rokov, je nenávratne preč. Omamuje nás nepríjemný zápach všakovakých dymov.

„Ujo Palo, to je tá vôňa jarného lesa, o ktorej si mi tak veľa rozprával?“ spytuje sa ma zvedavý Janko.

Do kútikov očí sa mi tlačia slzy. Odvraciam tvár, aby to jeho bystré oči nevideli.

„Ujo, prečo plačeš?“ pýta sa ma.

Vysvetľujem mu, že to nie je vôňa jarného lesa, ale zápach z dymiacich komínov, čo vidíme na okolí. Viem, že Janko už nikdy nezacíti tú najomamnejšiu vôňu jarnej prírody vykúzlenu zmesou sviežeho dychu najrozmanitejších lesných a lúčnych kvietkov.

Zakvitnutá lipa malolistá

Putujeme ďalej s mojím malým priateľom Jankom horúcim letom. Chôdza v horúčave je ťažká. Janko preskakuje vyvrátené pne a mňa zas obklopujú strašidelné pohľady na les, ktorý už vôbec nepoznávam. Veď sa už vlastne na les nepodobá. V duchu sa opäť vraciam o niekoľko desiatok rokov späť, keď som tu obdivoval sýtozelených junákov a pil najlepšie nápoj zo zelenomodrej rieky.

Z uvažovania ma vyrušila tá pre mňa najkrehkejšia otázka malého Janka: „Ujo, a kde sa napijeme tej zázračnej vody, ktorú si vždy toľko vychvaľoval?“

Skláпам oči a vysvetľujem mu, že tu už veru voda nepotečie, lebo les je mŕtvy. Janko bystrými očami naznačil, že všetkému rozumie. Vyťahujem z tašky fľašku čaju a podávam mu ju.

„Nechcem čaj, ale vodu z lesnej bystrinky!“ znela jeho odpoveď.

V mysli som už nenašiel na toto odpoveď. Janko mi utrel mokré líca.

Po chvíľke sa mi prihovril: „Ujo, prepáč, no ja by som sa chcel tiež napiť z takého potoka, ako si kedysi pil ty. Túžim zažiť ten pocit šťastia, keď sa budem člapkať v lesnej bystrinke... Nepotrebujem vyrobené nápoje, chcem len ten najlepšie nápoj.“ Janko sa zadíval do nekonečna a po malej chvíľke stíchol.

Kráčame ďalej jesenným lesom. Janko sa na túto prechádzku nsmierne tešil. Veď z môjho rozprávania vedel, že práve jesenný les je najkrajší a že nikde inde nemožno vidieť toľko farieb ako tu. Túlame sa po vyprahnutej sivočiernej tráve a ustatý Janko si sadá na zaprášený koberec machov.

„Ujo, prečo sú tieto machy také čierne?“ prihovára sa mi.

Ja mu na to hovorím: „Machy bývali kedysi zelené, no teraz sú čierne od prachu z komínov tovární a z výfukov áut.“

Nestačil som dopovedať a už ma zráňa ďalšou otázkou: „Kde sú tie farby jesene, o ktorých si mi toľko hovorieval? Už sme tu boli na jar, cez leto i teraz sme tu a ja stále vidím len ten istý obrázok.“

A kde sú tie sladučké červené maliny? Tak veľmi by som ich chcel ochutnať. Ujo, a kde je srnka a rys, ktoré tak dôverne poznám z tvojich rozprávok? Ukáž mi aspoň jeden poklad lesa.“

Rozochvenými ústami sa snažím vysloviť pravdu. Nejde mi to. Hrnot padajúcich stromov, hučiacich motorových píl a traktorov ma vytrháva z uvažovania.

„Tak toto sú tie koncerty lesných vtáčikov?“ spytuje sa zvedavo.

Beriem Janka do náručia a chcem mu vypovedať všetko, no nedá sa, cítim v sebe tú najväčšiu vinu za to, že mu nebudem môcť ukázať už nič z toho, čo som ja ako malý chlapec v lese obdivoval. Spyťujem si svedomie, prečo som to vlastne dopustil, či som tomu nemohol zabrániť. Janko mi v náručí zaspáva a ja sa vnáram do hustného dymu veľkomesta.

Prichádzam domov a mladého priateľa ukladám pod perinu. Ráno podídem k posteli a vidím, že je akýsi vystrašený.

„Čo sa stalo?“ pýtam sa ho.

Janko mi hovorí: „Vieš, mne sa sníval taký strašidelný sen s tebou v lese. Ako sme boli spolu v mŕtvej hore, ako sme tam nenašli vodu, srnku... To bolo také strašné, že sa veľmi bojím. Ujo, povedz mi hneď, že to nie je pravda. Povedz mi, že les žije.“

Srnec lesný

Jarný bukový les

Na prechádzke v jarnom lese

Janko kráča v sprievode uja Paľa lesnou čistinkou. Jar v lese zamýkajú brány zimy a hrejivými lúčmi slnka plaší z neho posledné fliačky snehu.

Ujo Paľo vysvetľuje Jankovi, že už prichádza máj, lásky čas, keď celý celučičký les rozkvitne, keď zanôtia štebotaví vtáci. Nad obzorom sa zjavuje klin divých husí, ktoré hlasným gagotom ohlasujú všetkým, že nesú na krídlach z ďalekého juhu jar. Janko sa započúva do ľúbostnej pesničky vtáčika sediaceho na vrchole malého smreka. Ujo Paľo mu vysvetľuje, že je to červienka, ktorá sa vrátila len pred pár dňami.

„A kde bola celú dlhočiznú zimu?“ pýta sa zvedavé chlapčiatko.

Ujo Paľo sa zadíva na opereného drobčeka s tehlovou hrudou a vysvetľuje: „Červienka zimovala až na juhu Európy.“

Pozorujú zázraky jarného lesa. Spoločne vstupujú doň a zdá sa im, že práve prekračujú prah najväčšej komornej siene. Vítajú ich desiatky vtáčích hrdielok. Všetko tu šteboce. Láska tu poletuje od stromčeka k stromčeku, od kríka ku kríku, od kvietka ku kvietku... Obaja návštevníci lesa ju cítia vo vzduchu, čo vydychujú vyfintené jedličky.

Janko zbadá bystrú veveričku, ako mizne v korune storočného smreka. Vietor si pohráva s čerstvým lístím bukov a javorov. Ten zázračný šum roztaví a obmäkčí i to najtvrdšie srdce a unesie i toho najchladnejšieho človeka do rozprávkového sveta snov.

Dvaja veľkí obdivovatelia blúdia jarným lesom a vchádzajú do bukovej hory presiaknutej vôňou bielulinkých konvaliniek. Zdá sa im, že stoja pred najväčším a najvoňavejším kobercem na svete. Zastavujú sa pred ním a boja sa urobiť čo len krôčik, aby tento koberec nežných kvietkov neporušili...

Ujo Paľo sa nakloní k Jankovi a tíško mu pošepne: „Takýto koberec utkaný z voňavých konvaliniek vo svete ľudí nemáme. Môžeme len zaviť plachej srnke, veveričke či plačlivej červienke toľkú nádheru.“

Omamná vôňa z konvalinkových kalíškov ich oboch unáša závratnou rýchlosťou zo sveta ľudí.

Po detskom lietaní v rozprávkovom svete sa dvaja spolutpútnici ocitajú opäť v bukovej sieni. Pod malým kríkom Janko zbadá krásne kvety – papučky. V jeho zvedavých očiach ujo Paľo vyčíta otázky.

„Vieš, Janko, len naša príroda vie šiť takéto krásne papučky. My, ľudia, sme na to prislábí. Máme však dosť sily na to, aby sme túto voňajúcu nádheru zničili.“

Janko sa díva na kvietok s otvorenými ústami. Ešte nikdy nič také nevidel. Pozoruje, ako usilovná včiel-

ka lezie do žltého kvietka. Vie, že to príroda jej dala právo, aby zachovala tento zázrak do nekonečnej budúcnosti.

Poberajú sa bukovým lístím, pohľadom sa lúčia s voňavými konvalinkami a zlatistými papučkami. Veria, že každý návštevník lesa je a bude rovnako šťastný ako oni dvaja. Ich cesta pokračuje smrekovou mladinkou, keď tu zrazu z maličkého stromčeka vyfrknú akési vtáčatko. Ujo Paľo ako skúsený znalec prírody odhrňa vetvičky a v pazuche smriečika nachádza guľovité hniezdo uvité z machu a vystlané jemnučkými chlpkami srsti. Uprostred tejto najteplejšej kolíscky sa zablypli štyri blankytne modré vajíčka.

„To sú vajíčka vrchárky, ktorá s obľubou vyspevuje na vrcholci smrečka,“ hovorí ujo Paľo.

Rýchlo upravuje okolie hniezda, aby budúca mamka vrchárka nespozorovala, že tu niekto bol. Janko je šťastný, že videl aj domček tohto malého nenápadného vtáčaťa. Vie, že musí rýchlo odísť, lebo každý obyvateľ lesa má rád pokoj.

Ujo Paľo sa na okraji mladiny zastaví a vysvetľuje Jankovi, že len zázračná príroda je schopná takýchto kúziel, keď sa z kvietka stane plod, keď maličké semienko vyrastie v strom, keď z krôpkatého vajíčka sa vyklúje mláďatko...

Dvaja kamaráti opúšťajú k večeru zelený les a lúčia sa s ním: „Dobrá noc, zelené jedličky, štebotavé vtáčatka, dobrú noc i tebe, voňavé papradie a zelené ihličie...“

Malý Janko sa už teší, že v jedno letné ráno ho ujo Paľo vezme opäť do lesa, aby mu ukázal iné, tentoraz letné zázraky.

Letný bukový les

rechádzka letným lesom

Dvaja nerozluční spolupútnici, ujo Paľo a malý Janko, kráčajú tmavozeleným letným lesom. Horúce slniečko vysoko na oblohe rozpáľilo hlávky mohutných bukov. Len tu, v zelenom tieni chladného lesa, povieva vlhký vetrík. Jarčeky potu im stekajú po lícach a vysmädnutí si sadajú na vankúšik machov popretkávaný svetlozelenou vzorkou lišajníkov.

Z neďalekej doliny dolieha zurčanie horskej bystriny a ako zázračná sila ich unáša z ľudského zhonu a napätia. Janko zabúda na všetky povinnosti. Hlások bystriny pohľadza duše a zdá sa im, že sú v raji ticha, aké nikdy nenašli vo svete ľudí. Pomaly, bez slova vstávajú a krá-

čajú za zázračným zvukom. Po chvíľke sa dostávajú k zelenomodrej rieke vinúcej sa pomedzi mohutné balvany. Horúce letné slnko ubralo poriadne z dychu mohutného jarného potôčika. To letný smäd slniečka ho vypil. Ujo Paľo a Janko sa skláňajú k tomuto živému zázraku a pijú. Pijú najlacnejší a pritom aj najdrahší nápoj, o ktorý tu nikdy nikto nezvádza boj. Je ho dosť pre všetky skromné ratolesti lesa.

Obaja návštevníci letného pochodu sa poberajú od zurčiaceho jarčeka a vstupujú do bukovej hory. Aj tmavozelené listy stromov sa trasú v horúcom vzduchu letného dňa v túžobnom očakávaní letného daždika. V dusne letného popoludnia nepočuť v najväčšej koncertnej sieni čo len jedinký hlások.

Malý Janko sa pýta: „A kde sa podeli obyvatelia lesa?“

Ujo Paľo mu odpovedá: „Vtáčiky i veвериčky horúčava zahнала na tónistejšie a chladnejšie miesta. Tam čakajú na zázračný dážď.“

Len pestrofarebné motýle sa nechávajú unášať vzduchom. Sadajú si na žltobiele margarétky i ovisnuté zvončeky, kde nachádzajú sladký nektár. Slnčné lúče im modrasté kališky k zemi naklonili, už takmer celý les do dna vypili, len jemné pramienky kvapkajú z rozpukaných balvanov. Zdá sa, akoby slzili v letnej páľave...

„Kedy už konečne prídu mraky, kedy už zaprší?“ pýta sa Janko uja Paľa.

Vysmädnutý les akoby privolával oblaky a nad horami sa zablysko.

Dvom kamarátom sa zdá, že sa čierne mračná na slniečko nahnevali a uväznili ho.

V celom lese panuje teraz temné šero a hrobové ticho, len jarčeku sa nezastavil neúnavný jazyk. Zrazu sa prihnal nahnevany vietor, ktorý ohýba mocné drieky smrekov i bukov.

Búrka je tu, vyprosená a túžobne očakávaná každým stromom, ktorý si nemôže zísť po vodu ako človek. Rozpršalo sa, hromy bijú a celá hora hučí po ich ozvenách. Ujo Paľo schoval Janka pod svoj veľký gumový kabát. Chlapec sa pod skalným previsom tesnejšie pritúlil, keď

začali šľahať blesky. Ujo Paľo ho pohladí a hovorí, že aj takáto hrma-
vica patrí do života lesa a stromov. Jarčeky vody stekajú po skalách,
aj po Jankovom čele. Prvý raz zažíva naozajstnú búrku v hore. Zdá
sa mu, že je jedným zo zelených hrdinov, ktorý tu stoja.

Búrka pomaly utíchla a Janko s ujom Paľom sa vyťahujú zo smrekovej
húštiny, ktorá im so skalným výčnelkom poskytla úkryt. Dážď ustáva,
oblaky lenivej hmly pomaly stúpajú, prečesávajúc koruny stromov. Vy-
zerá to, akoby zelení junáci pofajčievali. To však nie je pravda, oni vždy
len čistý vzduch vydychujú. Janko sa zahľadel do korún ožívajúcich bu-
kov, kde na lístkoch visia posledné kvapky dnešného dažďa. Zdá sa mu,
že všetky tie tisícky listov sa teraz od radosti posiali perlami.

Vtáčiky sa opäť predbiehajú v speve a návštevníkom lesa sa zdá, že
sú znova v sieni najchýrnejších spevákov, ktorí nečakajú odmenu, len
čistý vzduch a zdravý les. Cítia, že život sa tu rozohorel opäť silnejšie.
To zázračná voda rozdúchala nový plamienok, ktorý smädné slnieč-
ko zahasilo v stromoch, kvietkoch, vtáčikoch, v celom lese.

Slnko slabnúcimi lúčmi pohľadza najvyššie končiare, akoby sa celé-
mu lesu chcelo ospravedlniť za obedňajšiu páľavu, veď ono za to na-
ozaj nemôže. Príroda ho poverila skorým vstávaním a pálením v lete,
aby novonarodenému životu bolo teplo. Končí sa jeden z najobyčaj-
nejších dní letnej púte. Sova sa ozyva z doliny a ohlasuje nástup noci,
rovnako tak na konci zahúka, aby ohlásila zrod nového letného dňa...

 Sova obyčajná

Jesenný bukový les

Prechádzka v jesennom lese

Janko sa teší na ďalšie putovanie. S ujom vyrazajú veľmi skoro a čochvíľa sú v jesennej hore. Tmavozelený kabátik si les pomaly prefarbuje na najpestrejší šat. Také farby nenamieša ani najchýrnejší maliar na svojej palete.

V duchu sa sám seba pýta: „Ktorýže strom je ten najkrajší?“

Ujo Paľo ako by ho počul, hovorí: „Všetky stromy sú krásne a rovnako aj užitočné pre živé stvorenia lesa i pre človeka.“

Zlatožltý javor máva, akoby sa chcel s týmito dvoma návštevníkmi naposledy rozlúčiť. Aj buky a jasene posielajú do sveta tisícky listov – pozdravov. Janko ich chytá do malých dlaní, aby mu ani jeden

neunikol a aby sa tak ich odosielateľ neurazil. Ujo Paľo podíde k nemu a berie všetky tie pozdravy, aby mu prečítal, čo na nich zelení junáci píšu. Na každom lístoku je však rovnaký text: „Posledný pozdrav...“ Áno, je to posledný pozdrav v tomto roku, ktorý buky, javory a jasene posielajú všetkým návštevníkom.

Plody kaliny obyčajnej

Jankove očka sa nevedia vynadívať na toľkú nádheru, ktorú si nikdy predtým nevšimal. S ujom Paľom sa zastavujú pri karmínovo-červených plodoch kaliny v objatí žltlooranžových listov. Zdá sa im, že žiaria do diaľky ako najdrahšie rubíny v objatí zlata...

Šantivý vietor sa pohráva s farebnými lístokami a rozfukuje ich na všetky strany. Nevie sa vyšantiť, akoby tušil, že čochvíľa príde o svoju najlepšiu zábavku. Obaja obdivovatelia prírody sa dívajú cez oranžovú korunu javora do azúrovej oblohy a zdá sa im, že táto krása sa ani nenachádza na obyčajnej Zemi... Oranžové listy sa trasú a po jednom odlietajú na púť, aby všetkým oznámili, že je tu jeseň. Vietor vari chytil druhý dych a šmahom vzal javoru nádherné rúcho.

Jesenný vietor sa rozfúkal z plných pľúc... Posledné listy už plávajú vzduchom, stromy sa za nimi len smutne dívajú. „Netráp sa, Janko, nebuď smutný,“ utešuje ujo Paľo Janka, „stromy na jar zázračná príroda opäť oblečie do nádhery!“

Janko s ujom idú po mäkuškom koberci šúšťa, ktorým si les vystlal zimnú postieľku. Z rúbane počuť lomoz. Janko sa naľaká, nikdy predtým nepočul taký hrmot. Ujo Paľo mu vysvetľuje, že to bude asi kráľ lesa – medveď. Len ukradomky spoza stromu nakúkajú na hnedého

